

PROBLEMI DUHOVNOG ČOVEKA

Svaki čovek ima svoju sliku sveta koju je oblikovao i koja se neprestano razvija. Naš slika sveta treba prilično elastično da odražava ono što se dešava s nama i oko nas.

Mnogi ne mogu da prihvate mišljenje drugih ljudi, kao ni iznenadne situacije. Oni podsvesno teže tome da unište izvor stresa, da se udalje od njega, ili da unište sebe. Susretao sam ljude s prilično krutim pogledom na svet. Ako stepen krutosti pređe određenu granicu, čoveku postaje lakše da brani neprikosnovenost postojeće slike sveta, nego da radi na njenom razvoju.

Naša slika sveta treba da bude gipka. Zadržavajući svoju strukturu, ona mora da se menja i razvija, odnosno da se raspada i da istovremeno bude stabilna. Što imamo manje ljubavi, time nam je kruća slika sveta.

Na koji način se naša slika sveta okamenjuje? Kada smo u stanju da osetimo da je Bog Tvorac iz koga sve proizilazi, tad shvatamo da je On primaran. Svi smo nastali iz Tvorca i sporedni smo u odnosu na Njega. Zbog toga naš model sveta, našu slika sveta i predstave o njemu treba neprekidno da prilagođavamo volji Tvorca, koju ne možemo u potpunosti da dokučimo. Moramo biti spremni na promenu slike sveta, na njen razvoj.

Čim se kod čoveka pojavi osećaj da je najvažniji, a da se Bog nalazi negde daleko, odmah otpočinje proces okamenjivanja slike sveta. Svako živo biće želi da živi i zbog toga je neophodno da sačuva svoje „ja“. Čim oseti primarnost svog „ja“, svoje ličnosti, njegova slika sveta postaje primarna i on teži da je sačuva nepromenjenju.

Međutim, večan je samo Bog. Sve što se rodilo mora i umreti. Sve zemaljske vrednosti moraju biti uništene. Mi podsvesno osećamo da naša slika sveta ne može biti celovita, da ona nije u stanju da reflektuje Vasionu u svojoj raznolikosti. Naša slika sveta će uvek biti nesavršena i osuđena na propast. Kada pokušavamo da je učinimo nepromenljivom i večnom, neminovno ulazimo u konflikt s Vasionom.

Čovek koji je izgubio osećaj da je Bog primaran, krši Prvu zapovest. Pre ili kasnije prelazi i na narušavanje Druge zapovesti: „*Ne pravi sebi idole...*“ On se klanja svemu onome što je spoljašnje u ovom svetu, što ne može da bude večno, usled čega mu se pojavljuje strah od gubitka, koji uzrokuje agresiju i depresiju.

Svevišnji je izvor svega i bez božanske energije ne može da preživi nijedno živo biće. Svako biće koje se iznutra odriče Boga, gubi vitalnu energiju i umire.

Prema biblijskoj legendi, đavo je biće koje je umislilo da je iznad Boga, koje je osetilo svoju primarnost i počelo da se bori s voljom Božjom. Bog je jedan, sve je od Boga, što znači da je i đavo takođe od Svevišnjeg. Đavo je tendencija nesavršenstva, koja je ugrađena u svemu živom. Postoji tendencija đavolizma, ali ne postoji đavo kao stvarno biće. Kruta slika sveta je uglavnom uslovljena našim pogrešnim predstavama o mitskim biblijskim likovima, koji oslikavaju određene tendencije našeg razvoja i razmišljanja.

Večan je samo Bog, a Bog je ljubav. Na sve što se dešava oko nas moramo da reagujemo samo ljubavlju. Potrebno je da nastojimo da svaki stres doživljavamo sa unutrašnjem radošću. Za to je potrebno da ne zabora-

vimo da đavo ne postoji. Večan je samo Bog i samo je On prisutan svakog trenutka, svuda i u svemu.

„Sve je od Boga“ znači da je sve apsolutno zakoniterno, humano i da vodi ka ljubavi. Čak i najteži gubici imaju vaspitnu i stvaralačku svrhu. Bolest, nesreća i smrt pomoć su s Višeg plana. Oni su raspad koji se dešava kada u duši nedostaje ljubavi.

Sukob sa okolinom podstiče čoveka na razvoj, a to se dešava onda kad se u duši uvećava ljubav. Ako je ljubavi malo, konflikt se pretvara u uništenje protivnika ili, pak, u samouništenje. Mi pokušavamo da uništimo svet, a zatim sami stradamo. I što je dublji konflikt sa svetom, time brže umiremo.

Konflikt je borba suprotnosti. On postaje destruktivan kada nema jedinstva, ljubavi i vere u Boga. Kada postoji, tada konflikt ne dovodi do uništenja protivnika, već do saradnje, pomoći, prijateljstva i razvoja. Što više budemo videli priliku da se u svemu razvijamo, u toj meri prestajemo da budemo agresivni.

Ukoliko budemo umeli pravilno da se sukobljavamo, tada se konflikt pretvara u razvoj, a stres u blagoslov. Unutrašnji osećaj prisustva Boga svima nam pruža osećaj jedinstva sa celim svetom, kao i s našim protivnikom. Pravilan odnos prema krah, promeni situacije, kao i razumevanje da je svaki konflikt razvoj, a ne nesreća, omogućava čoveku da zauzme pravilan odnos prema svetu i da degradaciju pretvori u napredak.

Duhovnoj osobi nije ljubav na prvom mestu, već sopstvena ispravnost, osećaj nadmoći, mržnja prema zlu. Ali budući da je Bog jedan i da je sve od Boga, bilo koje

dugotrajno osuđivanje, mržnja i ljutnja su agresija prema Bogu koja se pretvara program samouništenja.

Potrebno je da shvatimo kako su i dobro i zlo dve strane istog novčića, kako je sve što se dešava božansko po svojoj suštini. Sve se razvija u skladu sa zakonom trojstva, zakonom jedinstva i borbe suprotnosti. Onaj koji to bude shvatao neće se klanjati krajnostima.

Suprotnosti treba da budu u međusobnoj interakciji, da stupaju u borbu, štite svoju individualnost a u isto vreme treba da shvatimo da su one jedno i da su na božanskom planu jedna celina. Tada će nam svaka životna situacija pomagati da se razvijamo i budemo srećni.

RITMOVI TELA I DUHA

Poklonjenje materijalnim vrednostima se ispoljava kao egoizam, potreba da se drugi omalovaži i pregazi, potpuni konzumerizam, kao i želja da se druga osoba iskoristi za svoje sebične ciljeve.

Kako izgleda poklonjenje duhovnosti? Budući da smo na materijalnom planu svi razjedinjeni i podložni egoizmu, poklonstvo duhovnosti, na prvi pogled, izgleda vrlo lepo, s obzirom na to da je duhovnost ispunjena altruizmom. Jer, na duhovnom planu smo svi jedno te nam se pojavljuje osećaj lepote, jedinstva i sveopšte sreće. Ova osećanja liče na ljubav pa postoji iskušenje da ih pobrkamo s ljubavlju.

Kada se čovek ne klanja Bogu, već duhovnosti, koja je povezana s budućnošću, tada on želi da svi budu ujedinjeni na površinskom planu, da budu jedno s njim, da liče

na njega, da žive, dišu kao on, da mu svi prave ustupke, potčinjavaju mu se i vole ga. Za njega čitava Vasiona mora da bude u jedinstvu s njim. Čovek podsvesno želi da potčini sebi celu Vasionu i da je sazda po svom liku i obličju. Zbog toga je sukob neizbežan. Pošto su duhovne vrednosti daleko sveobuhvatnije, poklonstvo njima je mnogo opasnije od poklonstva materijalnim vrednostima.

Sećam se stihova Sergeja Jesenjina: „Grub – uvek radostan. Nežan – na tugu svik'o“. Nekad davno mi je ovaj stih bio vrlo blizak zato što sam u duši često bio tužan i nisam znao kako da prevaziđem taj osećaj. Vremenom sam shvatio da su „grubi“ oni koji žive materijalno. Oni su egoistični, pohlepni i zavidni. Klanjaju se zadovoljstvima, svom egu, nastoje da izvuku što više zadovoljstva i da se raduju životu.

„Nežni“ su oni koji se klanjaju duhovnosti, budućnosti, i žele da svet bude predivno mesto, a odnosi među ljudima idealni. Oni su tužni zato što podsvesno shvataju da se svet nikada neće podudariti s njihovim idealima, njihovoj veštačkoj, nacrtanoj slici sveta. Njihov intelekt i razum se razvijaju, ali oni su ozbiljni, tužni i njihova osećanja polako kopne.

Ovakvi ljudi su u duši daleko agresivniji prema svetu nego što su egoisti i prizemni materijalisti. Po pravilu, osobe koje se klanjaju visokim duhovnim vrednostima i koje su izgubile jedinstvo s Bogom, ne žive dugo budući da ostaju bez energije – kako spoljašnje tako i unutrašnje. Preostaje im da okrenu leđa duhovnosti i da se klanjaju materijalnim vrednostima ili da umru.

Zbog toga u ateističnom društvu omladina isprva veruje u ideale, živi za budućnost, a potom se okreće od

tih ideala i razmišlja samo o novcu, blagostanju, tvrdeći da su altruizam, jedinstvo i ljubav – bajke.

Čovek koji je poistovećen s telom razmišlja samo o sebi, takmiči se s drugima i uvek sebe postavlja na prvo mesto. Čovek koji se klanja duhovnosti je altruista, spreman je da uništi sebe radi drugih. Oseća da su svi jedno, ali pritom smatra da svi treba da budu jedno s njim, da liče na njega. On pokušava da ceo svet ugura u kalupe svojih predstava.

Čovek koji je vezan za duhovnost je preozbiljan. Sklon je uniniju, osuđuje, žali za prošlošću. Postojanje doživljava isključivo kroz um i njegova slika sveta se takmiči s božanskom stvarnošću. Što intenzivnije ispred svega postavlja svoju sliku sveta, agresivniji postaje iznutra u odnosu na realnost koja ga okružuje i koja se ne podudara s njegovim idealima i predstavama o tome kako svet funkcioniše.

Što više stvari posedujemo, veća je opasnost da ćemo zavisiti od njih. Duhovne vrednosti predstavljaju veliku sreću, ali njihovo posedovanje može postati opasnije od posedovanja materijalnih vrednosti.

Monoteista u svemu vidi ljubav. Ljubav pobeđuje, prevaspitava i menja svet. Čovek koji nije dostigao pravi monoteizam deli svet na dobro i zlo. Tada na prvo mesto dolazi svest, ispravno ponašanje, kontrola situacije. Takva osoba živi umom, a ne dušom.

Čovek je visokorazvijeno biće, njegova svest je povezana sa fizičkim telom, koga opslužuje. Ali svest je sekundarna, a duša je primarna. U suštini, mi razmišljamo osećanjima, a misli su nam potrebne da bismo preneli informacije drugim ljudima. Razmišljanje je figurativan,

osećajni proces i tek se na poslednjim etapama pretvara u proces razmišljanja.

Osećanja su primarna, a najvažnije osećanje je ljubav. Kada je ljubav važnija od logike, a milosrđe od pravедnosti, čovek ide ka Bogu. Stoga, čak i kada postupa nelogično, on spasava svoju dušu milosrđem i ljubavlju. Ali ako mu je važnija pravda, pa se radi nje odriče ljubavi, tad se on, čak i pri striktnom poštovanju zapovesti, ne približava Bogu već đavolu.

Da bismo osetili Boga moramo da prevladamo zavisnost ne samo od tela i duha, već i od duše. Duh je jači od tela, a duša je jača od duha. Kad telo pati, jača duh. Kada pati duh, dolazi do kraha budućnosti – i jača duša. Kada duša pati i muči se, jača ljubav prema Bogu. Sve u našem životu zavisi od toga da li negujemo ljubav prema božanskoj realnosti koja nas okružuje.

Hristos je govorio „*Blaženi su siromašni duhom*“. Duhovnost, prosvetljenje, pravda, um, intelekt i sposobnosti su predivni sve dok se ne sudare sa interesima duše i ljubavi. Kada apsolutizujemo naše razumevanje, kada se naša slika sveta ne sastoji od osećanja, već od misli, tada se neminovno zaplićemo na životnom putu i otpočinju nam problemi.

Kada su čoveku najvažniji duša i ljubav, a tek potom pravda i logika, tada je za njega na prvom mestu božanska stvarnost, a na drugom mestu sopstvene ideje o svetu. Takav čovek je fleksibilan i sposoban da se menja; on se osmehuje, radostan je i otvoren prema svetu.

Da bismo mogli da se radujemo, potrebno je da osetimo da je čovek – duša. Čovek poistovećen s dušom je harmoničan, on voli sebe i druge. Duša mu savetuje ka-

ko treba da se ponaša. Čovek – „duša“ je uvek radostan, ne zavisi od materijalnih i duhovnih aspekata postojanja.

Jevrejski narod je pretrpeo najteža iskušenja koja su, u suštini, bila spasenje. Kroz patnju im je ojačala podsvesna težnja ka Bogu. Jevreji su otkrili protivotrov za ozbiljnost i klanjanje duhovnosti. Na spoljašnjem nivou to izgleda kao balansiranje duhovnih aspekata pomoću materijalnih: čovek mora da se brine ne samo o svom duhovnom zdravlju, već i o materijalnoj strani života, poklanjajući joj dovoljno pažnje.

Jevreji su takođe poznati po svom osećaju za humor; svima su poznate jevrejske anegdote. Humor je sposobnost da očuvamo radost kada nam se raspadaju zdravlje, sudbina i život. Jevrejski narod je u stanju da se raduje uprkos svim okolnostima. To je istinski monoteizam. Optimizam jevrejskog naroda je jedan od pokazatelja intuitivnog razumevanja Božje volje i težnje ka Bogu.

Hristovi apostoli su govorili: „*Uvek se radujte*“ (*Prva poslanica Solunjanima 5:17*). Optimizam, poverenje u Boga, sposobnost da Božju volju osetimo u svemu, umeće da odbacimo zemaljsku logiku, da prihvatimo krah budućnosti i sačuvamo radost, kao i da isključimo um i živimo dušom, odlike su monoteiste.

ZAKLJUČAK

Mnogi ljudi se još uvek nisu zamislili nad tim šta je gordost, šta je njen uzrok i koji su pokazatelji da je ona zavladała dušom i da je inicirala zdravstveni i sudbinski krah, mnogobrojne gubitke i nesreće. Gordost se pojavljuje kada izgubimo potrebu za ljubavlju i verom u Boga. Čovek koji je izgubio potrebu jedinstva sa Prauzrokom sličan je drvetu koje se odreklo svog korenja. Njegova krošnja još neko vreme može da ostane bujna, ali drvo je već umrlo.

Veliki je broj oblika gordosti, i onoliko koliko je raz-
nolik naš život, toliko u neočekivanom broju može da se
ispolji fenomen gordosti. Navikli smo na jednostavnu
definiciju: gordost je nadmoć, arogancija, prezir prema
ljudima.

Međutim, preterano samoponižavanje takođe je gor-
dost. Čovek koji loše misli o sebi ili je nezadovoljan sve-
tom koji ga okružuje, čak i ne sluti da time pojačava svo-
ju gordost i stvara sebi brojne probleme. Takođe, onaj
koji nesebično pomaže ljudima, ali preteruje u tome, po-
činje da ih kvari tom pomoći, čak i ne pretpostavlja jući
da svojim pogrešnim ponašanjem pojačava gordost ka-
ko u sebi tako i u drugima.

Uzrok gordosti je vezanost za svet. Što se jače vezu-
jemo za različite aspekte postojanja, brže zaboravljamo

da je izvor našeg života – Praizvor, s kojim se ujedinjemo kroz ljubav u duši. Pohlepa, zavist, neumerenost, kompleksi nadmoći i inferiornosti, poklonstvo blagostanju ili pojedinim idejama – sve su to znaci da naša duša, izgubivši ljubav, naginje ka zadovoljstvu i otpočinje neprimetan proces gubitka osnovnog smisla života.

Da bi bolest mogla da se izleči neophodno je pravilno postaviti dijagnozu. Da bismo prevladali gordost potrebno je da shvatimo na koji se način ona pojavljuje i nastaje.

Bog je jedan, On je izvor svega, a obim pozitivnog i negativnog u našem svetu je zakonomeran. Na božanskom planu sve je jedno, dok je spolja svet raznolik. Kada čovek ume da razmišlja dijalektički, njegova duša je ispunjena ljubavlju koja mu omogućava da ne zavisi ni od sreće niti od nesreće i tada čovek prevladava gordost, shvatajući da su život, nagoni, želje i sve drugo što posedujemo samo sredstvo razvoja i spoznaje Tvorca.

U meri u kojoj budemo shvatili i osetili opasnost koju donosi gordost, koliko svakog dana budemo poboljšavali svoj karakter, učili da volimo, opraštamo, vaspitavamo sebe i druge, toliko ćemo biti istinski srećni, nećemo zatamnjavati dušu spoljašnjim oblicima sreće.

Serafim Sarovski je govorio: „*Steknite duhovni mir i tada će se hiljade duša oko vas spasiti*“. Spasavajući svoju dušu i poboljšavajući svoj karakter, možemo pomoći ne samo sebi, svojoj deci i unučadima, već i čitavom čovečanstvu.

SADRŽAJ

UVOD	3
PRVI PROBLEM	5
NIVOI GORDOSTI	11
ZAČETAK GREHA	14
SVETI SPISI O GORDOSTI	17
MATRICA BUDUĆNOSTI	26
DVE PRIČE	33
SUDBINA TALENTOVANOG ČOVEKA	41
PITANJA KOJA SE TIČU OSNOVNOG GREHA	56
IZLAZ IZ MIŠOLOVKE	56
TERITORIJA BOGA	80
PREPISKA S ČITAOCEM	91
PORODIČNA PITANJA	97
ZAKONI DUŠE	115
KULT TELA	121
STRES: SMRT ILI ŽIVOT?.....	124
SUDBINA I ZDRAVLJE	128
DOBRO ILI ZLO.....	145
UM ILI OSEĆANJA?.....	145
PROBLEMI DUHOVNOG ČOVEKA	153
RITMOVI TELA I DUHA	156
ZAKLJUČAK.....	161